

лучилъ отъ нашия военно-географски институтъ, тъй както тъ сѫ били измѣрени отъ руситъ. Последнитъ не сѫ картирали пиринаската областъ и за това за нея нъмахме никаква точна карта. Д-ръ Луи не е само специалистъ географъ, но и вещъ топографъ, две качества, които рѣдко се съчетаватъ въ днешнитъ географи.

Измѣрвания на отдѣлни височини се практикува и днесъ за специални цели, обаче, и тъ се основаватъ на триангуляцията. Такъвъ е случаятъ при фотограмметрията, при стереофотограмметрията и пр. Нѣма нужда отъ триангуляция, когато измѣрваната височина е близу до морското равнище. Така е постгъпилъ швейцарскиятъ ученъ Марсель Курцъ, измѣрвайки височинитъ на планината Олимпъ, съ което доказва, че най-високиятъ връхъ е 2918 м., т. е. 5 метра по-низъкъ отъ в. Мусала, който, отъ 7—8 години, откакъ сѫ известни измѣрванията на Курцъ, се приема за най-високия върхъ на Балканския полуостровъ.

Нашата задача, съ статията си въ в. „Зора“, бѣ да обрнемъ внимание, че разпространяванитѣ височини 3005, 3007, 3100 м. за в. Мусала сѫ чиста измислица. Жертва на тѣхъ бѣха станали и нѣкои научни кржгове, а даже и учители по география.

Постгъпката на самоковскиятъ туристи води по хлъзгавъ пжъ, по който наука и туризъмъ не биха могли да ходятъ задружно, една идея, която бѣ така горещо защищавана отъ покойния виденъ туристически деятель и доцентъ по география Д-ръ Кр. Дрончиловъ.

Плана—планина

Приносъ къмъ историческото развитие на славянските земеписни имена

Годишникъ на Софийския университетъ. Историко-филологически факултетъ, книга XXVIII, 6, (1930—1931 г.), 1931 г. София, стр. 1—20 съ 2 стр. Zusammenfassung 8⁰.

Преди нѣколко години, като на студентъ, ни бѣ зададена писмена работа за Плана и Лозенската планина. Още въ началото ние се заинтересувахме за значението на името Плана. Понеже не можахме да намѣримъ неговото обяснение въ съответната българска книжнина, обърнахме се къмъ сръбската, тъй като ни бѣ известно, че въ Сърбия сѫществуватъ подобни земеписни имена. За наше съжаление, обаче, въ всички тѣзи трудове, които разгледахме тогава, не можахме да намѣримъ нѣкакви положителни указания, които да ни задоволятъ. Въпросътъ ни заинтересува по-отлизу и следъ продължителни издирвания изъ достгъпната ни тогава книжнина, дойдохме до почти всички тия общи заключения, които ще изложимъ по-нататъкъ. Учебната 1928/1929 год. прекарахме въ Берлинъ на специализация. Богатитъ тамошни библиотеки

ни позволиха, между другото, да съберемъ доста материали и по тоя въпросъ, което ни подтикна да разширимъ първоначалната си задача, като проследимъ тия земеписни имена въ славянските земи.

Подобни въпроси географитѣ разглеждатъ сравнително — исторически. По тоя начинъ сѫ постъпвали много учени¹⁾, поради което методическата страна на нашата задача бѣ лесно опредѣлена.

Въ славянските земи или въ земите обитавани нѣкога отъ славяни се срѣщатъ много топографски имена Планъ, Плана, Планова, Планина и др. Ние сме успѣли да съберемъ по-голѣмата част отъ тия имена, които сгрупирани по държави, ще разгледаме по-надолу.

Нашата цель съ това е, да проследимъ тоя путь на развитие, отъ който тѣзи имена представляватъ различни стїпла. Началото на този путь е една или повече общи праславянски думи, а краятъ му представлява за сега земеписната дума Планина, която е една отъ най-често употребяваните думи въ южнославянските езици, за чийто произходъ обаче и до сега още сѫществуватъ въ научната книжнина погрѣшни или недояснени представи.

Въ България най-познатото име е това на прикрепената къмъ ю. и. страна на Витоша Плана планина, която загражда отъ своя страна, откъмъ северъ, Самоковското поле. До преди 40 г. Плана не е била още отдѣлена като засебена орографска единица. Hochstetter, Г. Златарски и др. сѫ я считали като част отъ Витоша. Морфологки, па и геологки отлики позволяватъ, обаче, тя да се отдѣли. Първи това сѫ сторили Брата Шкорпилови въ своята „География на България“ (Пловдивъ, 1889 г., стр. 40). Тѣ ѝ даватъ настоящето име по срѣдоточния ридъ на планината, който именно се назава Плана, тѣй като мѣстното население нѣма едно общо име, съ което да я означава. Ридът Плана представлява широко и плоско гърбище, силно назъбено отстрани отъ многото притоци, които изпраща на рѣките Егуля и Планница, които го заграждатъ отъ З.—Ю. З. и И.—С. И. То е обраснало съ хубава трева и е едно отъ най-добрите пасбища, съ каквито е заета почти цѣлата планина. Това обстоятелство наредъ съ благоприятните почвени условия, главно за картофи, става причина въ срѣдната частъ на рида да възникне постоянно селище, махала Плана (сега въ общ. Чупетлово, Самоковска околия).

¹⁾ Срв. напр. статията на Проф. А. Ишировъ — Областното име Загорье или Загора въ миналото и сега (Изв. Н. Ети. м., г. V. (1925) стр. 80—88; Прилагателните „бѣлъ“ и „черъ“ въ нашата топономия. (Сп. Родна речь, год. II (1928), стр. 85—87 и др.; сѫщо E. Oberhummer, Eisernes Tor. Ein Beitrag zur Ortsnamenkunde (Mitt. Geogr. Ges. Wien, 1916, стр. 201—223) и пр.

Първоначално тукъ сж се намирали само кошари на жители отъ с. Чупетлово, наричани обикновено Чупетловски кошари. Така тѣ сж означени и въ оригиналната руска триверстова карта, правена презъ 1877—79 г. Следъ освобождението селяни отъ с. Чупетлово откупватъ общо цѣлата тази мѣстностъ и си я раздѣлятъ. Кошаритѣ еволюиратъ въ постоянно селище, едно обикновено явление въ гжестонаселенитѣ планински краища на нашето отечество. Новото селище получава името си отъ това на рида.

Името на р. Планница сжсто стои въ връзка съ това на рида Плана. Махнемъ ли окончанието щица (-ица), което въ българскиятѣ топографски имена се явява обикновено като окончание на рѣки, ще получимъ основна дума План-(а).

Ясно е, прочее, че отъ четиритѣхъ имена, които имаме въ тая областъ, тѣзи на планината, махалата и рѣката идатъ отъ името на рида Плана.

Въ северозападната част на Рила рѣкитѣ Малевица и Прѣка-рѣка, дѣсни притоци на р. Черни Искъръ, заключватъ единъ ридъ, който сжсто така носи името Плана¹⁾. Около една трета отъ него, както ние имахме случай лично да се увѣримъ, е изсѣчено мѣсто, до нѣкѫде обрастило съ трева и заобиколено отстрани съ иголистни гори.

Къмъ долината на рѣка Малки Ломъ, притокъ на Бѣли Ломъ, между селата Садина и Омуръ-бей се спускатъ два дола: Кючукъ Полянѣва (Планова) и Бююкъ Полянова²⁾.

Въ околността на Девинъ има мѣстностъ Планин-връхъ, а въ околноститѣ на с. Мугла (Девинско) мѣстностъ Планъщето³⁾ (не е възможно това име да иде отъ пладнище, чрезъ изпускане на д-то).

Въ земитѣ на Югославия се срѣщатъ много повече земеписни имена, принадлежащи къмъ нашата група.

Въ Босна, върху югозападнитѣ склонове на планината Яворъ, се намира село Плана. Близу до гр. Сараево има долина, която носи име Плана (Плана дала). По нея минава пътъ нареченъ кираджийски друмъ⁴⁾. Едно малко езеро върху пл. Лейела се казва Plan jezero. Въ Сараевското окрѫжение се числи махала Plan.

Въ Далмация има две бѣрда, носящи името Plan⁵⁾. Planik е малъкъ островъ при Далматинското крайбрѣжие, западно отъ о-въ Паго. Въ околноститѣ на Спалато и на Ма-

¹⁾ Вж. Ж. Радевъ, Рила планина, сп. Естествознание, г. I (1909), стр. 216 и топографскиятѣ карти 1:40,000 и 1:50,000.

²⁾ К. Шкорпилъ, Описъ на старинитѣ по течението на р. Русенски Ломъ. Матер. за арх. карта на България. I София, 1914, стр. 33.

³⁾ Вж. Названия на мѣстности отъ Девинско (Съобщава А. П. Стойловъ) Изв. Етн. Музей, г. VIII—IX (1929), стр. 240.

⁴⁾ Срв. етн. зб. кн. V, стр. 1151.

⁵⁾ Rjećnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. ч. IX. Загребъ 1924—1927.

карска има по една махала *Plana*¹⁾.

Въ Моравско, въ Прокупленската окolia, върху южните склонове на Ястребацъ пл. сѫ разположени две села Голъма (Велика) Плана и Мала Плана. Въ сѫщата област друго село Плана се числи къмъ Парачинска окolia²⁾.

Въ Сърбия при гр. Паланка се намиратъ две села Мала и Велика Плана, последното отъ които е станция на желѣзопътната линия Нишъ—Бълградъ. На планината Копаоникъ има селце Плана, при стари, известни още въ древността, рудници за желѣзо, злато и сребро³⁾. За него има доста стари известия. Арабскиятъ географъ Идризи, който е пътувалъ по тия мѣста презъ 1153 год., го споменува подъ името *Ablâna*⁴⁾. По късно то се споменува презъ 1346 и последващите я години въ документи отъ архивата на гр. Дубровникъ, който е ималъ тамъ колония⁵⁾.

Една отъ махалитѣ на с. Пријельина (Лубички окрѣгъ) се назава Плана⁶⁾. Единъ отъ притоцитѣ на р. Чемерница се именува Плана⁷⁾.

При границата на Херцеговина съ Черна Гора, въ покрайнината Билечке Рудине има село Плана⁸⁾. Такова име носи друга една махала въ сѫщата провинция).

Въ Черна Гора, при с. Рашовичи, недалечъ отъ гр. Медуинъ, има единъ „заравањак“ (малкс и високо поленце, малко плато) Плана¹⁰⁾. Мѣстностъ, назоваваща се Планѣ Омерова се намира въ Хотското корито¹¹⁾.

Въ Хърватско, въ Лика-Крабавската жупания, се числятъ две села *Velika* и *Mala Plana*.

Въ Словенско има село *Planina* въ едноименно поле. При Подпечъ, недалечъ отъ Любляна, единъ потокъ,

¹⁾ Specialorts-repertorium der Österreichischen Länder, XII, Dalmatien, Wien 1919.

²⁾ Срв. Списъкъ на нас. мѣста въ Македония, Моравско и Одринско, София, 1917 г., стр. 35, 84, 85.

³⁾ Вж. Dr. C. Jireček, Die Handelsstrassen und Bergwerken von Serbien und Prag, 1879, стр. 53.

⁴⁾ W. Tomaschek, Zur Kunde der Hämus-Haldinsel, II, Wien, 1887, стр. 90.

⁵⁾ Jireček, пом. съч. стр. 53.

⁶⁾ Срв. етнограф. зб. кн. V, стр. 41.

⁷⁾ П тамъ, стр. 40.

⁸⁾ Срп. етн. зб. кн. V стр. 869.

⁹⁾ Rječnik и пр. при *Plana*.

¹⁰⁾ Срп. етн. зб., кн. VIII, стр. 110.

¹¹⁾ Тамъ стр. 90. Д-ръ Р. Ерделяновичъ, отъ чиято студия взимаме името Плана Омерова, е единствениятъ срѣбъски авторъ отъ тѣзи, които сѫ печатали въ Српски етнографски зборник и въ чито трудове се застъгатъ топографски имена Плана и, който дава известно обяснение на това име. Той пише: „За срѣбъски названия ни подсѣщатъ само... Плана Омерова, плана или рудина Омерова (Караджичъ, рудина die Flur, partum; Н. Геровъ, рудина равнина на планина съ хубава паша, планинско пасище).“

чиито води се губятъ въ карстовия теренъ, се казва Pod-pla-ni-sa¹⁾). Това име е образувано по начина по който е образувано и името на нашата р. Планница. Въ каменистите Алпи (Steiner Alpen) единъ лесно достъженъ връхъ носи името Planjava²⁾.

Чехия е също така много богата съ такива топографски имена. Ние ще посочимъ нѣкои имена на селища, които се намиратъ въ Ottuv Slovník пасчпý³⁾: Plán (име на 3 села), Plana Horné (Ober Plan), градецъ, Plan градецъ на ж. п. линия Пилзенъ—Егеръ, Planá (2 селища), Plana Chodova, Plana nad Lužnicí Plaňany, Plaňavy, Plané (Plan) при Budějovice, Plané, Plané Dolní, Plané Horní Planice, Planice Nova, Planická, Planské (или Plan-ská). Повечето отъ тѣзи чешки имена сѫ стари, защото се срѣщатъ въ документи отъ преди нѣколко вѣка.

Въ границите на днешна Австрия, специално въ юго-западните ѹ планински части, кѫдето нѣкога е имало гъсто славянско население, съществуватъ също така такива имена. Голѣмъ брой, по срѣдновѣковни паметници, е събрали за Щирия Josef v. Zahn⁴⁾. Това сѫ имена на селища, отдѣлни дворове, мѣстности и пр. Plan (3), Plana, Planau, Plapnaceg, Planeg, Planina (мѣстность, презъ 1265 г. се означава като Alben) Planinsdorf, Planitzen мѣстность презъ 1285 год. Planitz), Montpreis, на слав. Planiča (градче при Geirach), Mersplanina (планин. пасбище, презъ 1436 год. die kalten albm) и много др. Planitzberg, 2511 м. високъ връхъ въ Източните Алпи, с. и. отъ Kitzsteinhorn, носи име, което споредъ I. Stur очевидно иде отъ славянската дума plana, planica⁵⁾) Plana се наричатъ група кѫщи въ Mitter Ennstal⁶⁾). Отъ приложената карта къмъ посочения по-долу трудъ се вижда, че тѣ се намиратъ въ мѣстностъ обиколена отъ всички страни съ гора. Pirchegger мисли, че името иде отъ слав. plan offene, waldfreie Gegend, а Steinhauser отъ planjava равнина.

Въ Германия, много части на която, както е известно, сѫ били населени отъ славяни, особено Померания, Шлезия и Саксония, има много топографски имена съ коренъ plan.

¹⁾ A. E. Forster, Hydrograph. Forschungen in Inner- und Unterkrain⁴ Mitt. Georg. Ges. Wien, 1922, стр. 16.

²⁾ Stanojević. Narodna encyklopedija, стр. 484.

³⁾ Срв. XIX т., Praha 1902, стр. 833 и следва.

⁴⁾ I. v. Zahn, Ortsnamenbuch der Steiermark im Mittelalter, Wien 1893, стр. 44 и сл.

⁵⁾ I. Stur, Die slavischen Sprachelemente in den Ortsnamen der deutsch- sterreichischen Alpenländer zwischen Donau und Drau (Sitzb. d. Akad. d. Wiss. Wien, phil.-hist. Kl. 176, Bd. 6 Abh., стр. 59).

⁶⁾ Dr H. Wissman, Das Mitter Ennstal, Stuttgart, 1927, стр. 131. Топографските имена отъ славянски произходъ сѫ преработени отъ S. Pirchegger и W. Steinhauser.

Въ Meyers Orts- und Verkehrs-Lexikon des Deutschen Reiches, II т. 1913 г. сж посочени повече отъ 40 имена на селища, като Plan, Planberg, Pläne, Planena, Planenhof, Plangut, Planheide, Plania, Planitz, Niederplanitz b/Zwickau, Plänitz, Planke, Plankenstein, Pläns, Planschwitz и др. Къмъ всички тия имена, обаче, тръбва да се пристъпва извънредно предпазливо по две причини. Първата е, че нѣкои отъ тѣхъ въ миналото сж звучали съвсемъ другояче, т. напр. Planitz b/Meissen въ 1311 г. се означава Plawenwitz, 1386 — Plawnicz и пр. и пр., и иде отъ Плавановци¹⁾. Други, обаче, като Plohn b/Lengenfeld идатъ отъ plon — plan²⁾. За нѣкои имена, както е случаятъ напр. съ рѣчичката Planitze на Рюгенъ, не може да има съмнение, че сж отъ славянски произходъ³⁾. Втората причина да се отнасяме по-предпазливо е, че въ нѣмскитѣ наречия plan, дошелъ въ тѣхъ чрезъ латинския езикъ, се употребява съ почти сѫщите значения, които има и въ славянските езици, както ще видимъ това по-нататъкъ. При едно старательно проследяване на съответната нѣмска книжнина, би могло да се уясни, кои отъ тѣзи имена сж отъ славянски, кои отъ други произходъ, една задача, която излиза отвънъ рамките на настоящия трудъ.

Въ Гърция, на п-въ Мореа, кѫдете е имало отседнало многобройно славянско население, сж оцѣлѣли до днешенъ день две имена: рѣка Planina, въ древността наричана Cephissus и рѣка Planizza, въ древността Inachus⁴⁾.

II.

И сега още има запазени въ живия говоръ на славянските народи много думи съ корень план-, отъ кѫдете си водятъ началото изброенитѣ горе земеписни имена.

Въ сърбо-хърватски срѣщаме две думи синоними planika и propланак, които означаватъ място въ планината, кѫдете нѣма гора или пъкъ полянка (пасбище) въ планината между гора⁵⁾. Даничичъ въ своя Речник из књижевних старина српских (Бѣлградъ, 1863. II т., 309 стр.) пише, че съ думата плана, въ областта Црници (въ Черна-гора) означаватъ какво и да е бѣрдо⁶⁾.

1) G. Hey, Die slavischen Siedlungen in Königreich Sachsen mit Erklärung ihrer Namen, Dresden, 1893, стр. 147.

2) Тамъ, стр. 278.

3) Miklosich, Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen, II, стр. 74.

4) M. F. Thielen, Die europ. Turkey. Ein Handwörterbuch für Zeitungsleser, Wien, 1828, стр. 224.

5) Вук Караджич, Српски речник, Бѣлградъ, 1898, стр. 629.

6) Народътъ въ срѣбъските земи съ бѣрдо нарича широкъ, пещестъ и дѣлъгъ хълмъ (J. Цвијић, Прилог географиској терминологији нашој, Говори и чланци, кн. III, Бѣлградъ, 1923, стр. 68). Значението, което нашиятъ народъ дава на бѣрдо, е сходно.

Въ езика на словенците *plan* е открита, безъ дървета мъстност; плоскост; *plan*, *plana* (прил.) свободно отъ дървета; *planja* съчище, място въ гората безъ дървета; *planja* стръмно или равно пространство въ гората, безъ дървета и храсти; *planica* сѫщото, само че въ по-малки размѣри; *planina* планина, високо планинско пасбище (*Die Alpe*), пасбище въ планината; *planiniti* занимавамъ се съ скотовъдство въ планините; *planinščina* паритетъ, които се плаща за използване на планинските пасбища¹⁾.

Въ чешкия езикъ *plán* е равнина, равна повърхнина, поле, ливада; *planjava* горско съчище, неплодородна гора, степь (*Heide*); *planina* разчистена земя, требежъ (*Rodeland, Reutland*), горско съчище, неплодородна земя, поле, равнина, плоскогорие; *planina horská* плато, *plan* отворено поле, изсъчена гора, съчище²⁾.

Въ словашкия езикъ имаме *pláj* поле, равнина; *plána* горско съчище (*Waldhau*), равнина; *planu*, -a дивъ, бесплоденъ, лошъ; *planina* равнина, цѣлина, угарь (*Grachfeld*); *planit* уравнявамъ, планирамъ, разоравамъ цѣлина³⁾.

Въ българския езикъ думите отъ тази група сѫ почти изчезнали, като изключимъ, естествено, отъ това число планина. Следъ много издирвания можахме да се доберемъ само до две думи. Това е на първо място лично отбелязаната отъ насъ дума *плáнове* (умал. *планёта*), съ която означаватъ въ Вакарелско отдѣлните, отдалечени едно отъ друго дървета, които се оставятъ въ единъ изсъченъ участъкъ гора, за да се засъе отново или пъкъ да се използватъ покъсно, при нужда, като строителенъ материалъ. Втората дума е *планучка*, *планѝци*, както наричатъ въ С. И. България обикновените горски ягоди (*Fragaria vesca*)⁴⁾. Тѣ растатъ обикновено въ поляни, открити места или съчища въ гората. Тѣзи места ще да сѫ се наричали и у насъ, както се изяснява това отъ гореизложеното, *планъ*, *план*⁵⁾. Думата *планъ*,

¹⁾ Slovensko-nemški slovar, uredil M. Pleteršnik. Любляна, 1894-95, II т. стр. 48.

²⁾ I. Herzer a V. Prach, Česko-německý slovník, II т. Praha, 1916, стр. 109—111.

³⁾ Срв. I. Loos, Wörterbuch d. ungar., deutsch., und slovak. Sprache, Pest. 1869—1871, III т. стр. 365 и I. Seewarth, Slovník nemeckej a slovenskej reči. Bratislava, 1922, стр. 383.

⁴⁾ Н. Геровъ, Речникъ, IV, стр. 39.

⁵⁾ Въ славянските езици се срѣщатъ имена на много растителни видове, които стоятъ въ връзка съ думите отъ нашата група. На нашиите *планѝци* отговаря малоруското *полоница* (полуница) ягоди; после *planika* на чешки и *planika* на срѣбъски е мече грозде. Повечето отъ тѣзи думи, обаче, водятъ началото си отъ значението дивъ, пустъ. Така *planák* (чеш.) е дива детелина, *plan*, *pláne* (чеш.) диво плодно дърво; *planu* (чеш.) дивъ лукъ, чесновъ лукъ и др., *planá* (словац.) дива ябълка, дива круша; *planka* диво плодно дърво, не присадена ябълка, круша; *planka* (пол.) диво плодно дърво, *planika* (словен.) еделвайсъ, *plonizza* (дол.-луж.-срѣб.) дива ябълка.

съ която българските колонисти въ Русия наричатъ дворището (селището) си, т. е. тоя къмъ земя, върху който е къщата имъ съ другите стопански сгради, двора и пр.¹⁾), ще да е късна заемка. Къмъ подобно заключение ни навежда обстоятелството, че въ съседната областъ, въ бившата Полтавска губерния, се употребява думата планокъ, планка за участокъ земли въ шесть десятинъ.²⁾

Праславянската сричка *ol* между две съгласни преминава въ чешки, български, сръбски, словенски и словашки въ *la*, въ полски и лужичко — сръбски въ *lo*, а въ руските нареции, въ *olo*³⁾. По тази причина съответните думи въ полския езикъ сѫ: *plopica* високо планинско пасбище, пасбище безъ дървета; *plopina*, *plopia* суха неплодородна почва, *plopny* безплоденъ, празенъ, безосновенъ, суетенъ⁴⁾.

Въ долнолужички се употребява *plop* равнина, плоскостъ, *plopu* равенъ⁵⁾. Въ малоруски езикъ полоний на е висока равнина, плато, столова земя, високо планинско пасбище⁶⁾.

Съ *polopina* се наричатъ всички планински пасбища въ Карпатите, отъ тамошното славянско население⁷⁾, което се е отразило и на топографските имена *Polonina* горна и *Polonina*, напр., се наричатъ два голъми планински рида въ Източните Бескиди.

Всички тези примери достатъчно добре говорятъ, че въ случая ние имаме общославянска родова група отъ думи, чито основи се криятъ въ православянския езикъ. Тези праславянски думи споредъ Persson-a сѫ *rolpī* (*i*=ъ) *rolpi* (*i*=ъ), *polna*, *polnīna*⁸⁾. Тѣ могатъ да се сравнятъ съ други индоевропейски думи, на първо място съ добре позната латинска дума *planus*, после съ литов. *pleine* равнина,

¹⁾ Н. С. Державинъ, Еолгар, колоні въ Россії, Сб. и. ум., кн. 29, стр. 74.

²⁾ Б. Грінченко, Словаръ української мови, Київъ 1908—1909 III, стр. 191. Отъ подобна дума за поземлена мярка ще да иде и името на село Планъ въ бившата Саратовска губерния (П. Семеновъ, Географ.-статист. словаръ Россійской имперіи, Спб. 1878, т. IV, стр. 126).

³⁾ L. Niederle, Slovanské, starošitnosti, II, 2, стр. 126.

⁴⁾ Vollständiges Handwörterbuch d. deutsch. und polnisch. Sprache, bearb. von F. Konarski и др. I Abt. II Bd. Wien 1907, стр. 21. Естествено е, че тези имена ще сѫ оставили белези и въ топографската номенклатура. Въ *Słownik Geograficzny królestwa Polskiego* (т. VIII, Варшава 1887) се наблюдаватъ една редица отъ имена, главно на селища, като *Płonczyn*, *Płonczynek*, *Płone*, *Płonia*, *Płoniątka*, *Płoniawy*, *Płonica* и др.

⁵⁾ I. Zwahr, Niederlausitz — wendisch — deutsches Handwörterbuch. Spremberg 1847, стр. 250.

⁶⁾ Е. Желеховский и С. Недільский, Малоруско — німецкий словаръ т. II. Львовъ, 1886, стр. 692.

⁷⁾ Dr. I. Král, Die Alpwirtschaft in Karpathorussland (Mitt. d. Georg Ges. Wien, 1928) стр. 116.

⁸⁾ P. Persson, Beiträge zur indogermanischen Wortforschung (Skrifter utgivna af kungl. humanistiska vetenskaps-samfundet i Uppsala, Bd. X, Uppsala 1912, стр. 227.

рұпас равень, безъ дървета (*baumlos*), летон. plēpі плоска леска; старошвед., новошвед. fallа равнина, степь; нѣм. Feld, поле, равнина, площе¹⁾.

III

Отъ всички горепосочени значения на планина се вижда, че въ по-вечето славянски езици тя означава плоскость, равнина, високопланинско пасище, а не планина въ това значение, което тя има въ българския и сръбския езикъ. До него тя е дошла изтласквайки гора, старата дума съ това значение, която отъ своя страна стъснява обхвата си, като подъ нея почва да се разбира гористиятъ поясъ, лесоветъ.

Гора (*goga, hogā*), е общославянска дума за планина, която и до днесъ е запазена въ това си значение въ славянските езици, съ изключение донѣкѫде на българския и сръбския. Въ това значение тя се употребява, обаче, въ старобългарските писмени паметници, употребява се дори и въ първите новобългарски печатни книги, наредъ съ планина²⁾.

За това първоначално значение на думата гора ни напомнятъ мѣстни названия като Срѣдна гора, Света гора и пр.³⁾.

Къмъ края на срѣднитѣ вѣкове гора започва да приема у българитѣ и сърбите днешното си значение. Сѫщевременно у тѣхъ все по-често и по-често се появява думата планина, която въ по-старитѣ паметници, като въ превода на Свешените писания е голѣма рѣдкостъ, но после съвсемъ е завладѣла. Въ срѣбските грамоти отъ 13 и 14 в. тя изпърво значи по-вече пасбище по височините, отколкото самитѣ височини. Въ този смисълъ трѣба да се разбира и въ българската грамота на царь Константинъ Асена отъ 13 в., дето се споменуватъ села съ нивитѣ, ливадитѣ и планините имъ⁴⁾.

И до днесъ още думата планина съ значение на високопланинско пасбище се употребява въ българския народъ говоръ много по-вече, отколкото може да се предположи.

Въ с. Желѣзница (Софийско), намиращо се въ Плана планина, селяни ни разправяха преди 3 години, че общината имъ лѣте дава планините си на Витоша подъ наемъ на предприемачъ, който тамъ устройвалъ мандра.

1) Първи у насъ, който съобщава за това сродство е Проф. Ст. Мла. деновъ въ Студии по славянско и сравнително езикознание (Годишни. Соф Унив. Ист.-фил. фак. XIII—XIV (1917—1918) стр. 97.

2) Срв. напр. Крѣтое политическо землеописаніе отъ арх. Неофитъ Хилендарца (Въ Карагуевци, 1835), стр. 48 и др.

3) Тази промѣна не ще е била известна на В. Априлова, който въ Българскія грамоты (Одесса, 1845. стр. 91) пише, че българитѣ назовавали собственно ст планини най-голѣмитѣ планини, Аллитѣ, Балкана и пр., а малкитѣ назовавали гори. До подобно заключение той сигурно ще е дошелъ сравнявайки имената на Стара-планина и Срѣдна гора.

4) К. Иречекъ, Пътни бележки за Срѣдна гора и Родопските планини, Пер. сп., кн. 8 (1884) стр. 31.

Въ Троянско, по съобщения на мѣстни хора, народътъ нарича съ планина обрастналитѣ съ трева най-горни части на планината, надъ гористия поясъ.

Родопскитѣ помаци сѫщо така наричатъ планинскитѣ пасбища (на тур. яйла) съ планина, а планината наричатъ балканъ¹⁾.

Панагюрскитѣ тамазлъкчи сѫ изпращали зимно време стадата си на зимобище, а лѣте на планина, на паша въ родопскитѣ, рилскитѣ или витошкитѣ пасбища. Мнозина скотовъдци имали и свои собствени пасбища (планини)²⁾.

При едно такова значение на планина имать смисъль мѣстни названия, като Говѣжда планина въ Девинско, Конска планина въ Копривщенко или Широката планина, както се нарича една голѣма поляна между Чамкория и Самоковъ. Турцитѣ сѫщо така сѫ имали предъ видъ значението на планина високо планинско пасбище, като сѫ превеждали името на Souvo-Planina (Суха-планина, между Нишъ и Пиротъ), като Kougoü-Jaïla³⁾ или Доспатската планина, като Доспать-яйласъж.

Въ това си значение планина и до днесъ още се широко употребява отъ сърбите, при все че, колкото и любопитно да изглежда това, въ голѣмитѣ срѣбски речници, като този на Караджичъ, напр., то не се указва. На него многократно е обрѣщано внимание отъ страна на срѣбски и чужди автори⁴⁾. Тъкмо това значение е подтикнало проф. Г. Вайгандъ да я сложи въ онази редица думи, които значатъ въ говора на македонскитѣ българи едно, а въ срѣбския езикъ друго, тѣй като, ни съобщава той, сърбите означаватъ съ планина Bergweide, а македонците само Berg⁵⁾.

Ние имаме, обаче, много основания да твърдимъ, че и македонскитѣ българи ѝ даватъ значение на високо планинско пасбище. Така напр. въ Западна Македония, както ни съобщи г. Илия Ивановъ⁶⁾, мѣстното българско население разбира и сега подъ планина не само височинитѣ, но и планинските пасбища.

Споредъ Даничичъ, въ старите срѣбски книжовни памет-

¹⁾ К. Иречекъ, Кн. България, II, стр. 405, забел. 51.

²⁾ П. П. Карапетровъ. Материали за описание града Панагюрище и околнитѣ му села, София 1893, стр. 36.

³⁾ А. Boué, Recueil d'itinéraires dans la Turquie d'Europe, I т. Vienne 1854, стр. 62.

⁴⁾ E. Granger въ своята Nouvelle Geographie universelle (Paris 1922) т. I, стр. 228 и 229 при Югославия отдѣля цѣла глава — La vie dans la planina. Споредъ него: C'est la zone verte, celle à laquelle on réserve d'ordinaire le nom de „planina“.

⁵⁾ G. Weigand, Ethnographie von Makedonien, Leipzig 1924, стр. 73.

⁶⁾ Г-нъ Илия Ивановъ е билъ дълги години учителъ въ Македония. Той е съставителъ на География на Македония, I кн. Физическа география, София, второ издание презъ 1928 г.

ници думата **планина** се поменува най-често при текстове отнасящи се до власи (разбирай — пастири, овчари)¹⁾. Сърбите и до сега казватъ **планинár** на планинския овчарь (*deq Sennhirt, pastor Alpinus*), а на планинца — **планинац**²⁾.

Ясно е, прочее, че съ **планини**, **планина** сж разбирали и разбиратъ пасбища, които се простиратъ обикновено надъ гористия поясъ. Такива се сръщатъ и въ низките планини, въ които близу до билото нѣма гори, поради силата на вѣтъра, който прѣчи на растежа имъ.

Думата **планина** е била широко разпространена въ езика на скотовъдците, на планинските овчари, презъ миналите вѣкове. Съ даденото ѝ отъ тѣхъ първоначално значение тя преминава въ говора на полските, равнинните жители. Тамъ именно нейното значение еволюира, като отъ чисто стопанска дума — високо планинско пасбище, тя става земеписна дума — **планина**. Най-напредъ това ще да е станало въ книжината, а по-късно въ говора на народа. Понастоящемъ тя се употребява още съ дветѣ си значения въ много наши планински краища, както видѣхме това, кѫдето следователно тая промѣна продължава и до сега.

Тази еволюция е интересна съ своята историко-етнографска страна. Тя ни говори, че по времето, когато думата **планина** прониква и въ книжовните паметници, т. е. поне преди 8—9 вѣка, въ Балканския полуостровъ е имало вече благоприятни условия за скотовъдство, съ сезонни придвижвания между планините и низините. Фактътъ, че тая дума започва все по-често и по-често да се употребява и въ последствие да изтласква **гора** отъ значението ѝ **планина**, ни показва пъкъ големата стопанска роля, която започва да играе планинското скотовъдство малко по-късно, т. е. преди 5—6 вѣка, по времето на турските завоевания въ Балканския полуостровъ и следъ това, въ живота на югославяните, за да почнатъ тѣ да отождествяватъ височините (планините) съ планинските пасбища. Въ планините, както това е добре известно, народътъ ни е търсили подслонъ и закрила отъ турските притѣснения, но наедно съ това и прехраната си. Нѣкои планини, като Родопите и Стара-планина, и до сега оставатъ много гъсто населени.

Интересно е, че и името **Алпи**, което не е само собствено име на добре известните европейски планини, а отчасти служи и като нарицателно име, съ което се означаватъ високи и стрѣмни, млади планини, е дошло по подобенъ путь. **Alpe** е келтска дума и значи високо планинско пасбище. Римляните чрезъ обобщаване сж нарекли така цѣлата планинска верига. Но и до сега въ езика на алпийските жители съ **Alpe**, **Alpen**

¹⁾ Т. Даничић, Рјечник, II т. стр. 309.

²⁾ В. Караджић, Рјечникъ, стр. 521.

се означават високо разположените зелени пасбища по билата на планините, където лъгите пасе добитъкът и където се добива сирене и масло¹⁾.

IV

Отъ посочените думи отъ разните славянски езици, спадащи къмъ нашата група, ясно личи, че въ основата имъ лежи освенъ значението равенъ, плосъкъ и друго такова — дивъ, безплоденъ. Това друго значение споредъ Персон е вторично²⁾. Той приема, че отъ равенъ е произлѣзло плешивъ, безъ дървета, безплоденъ, а отъ тамъ плешива (безъ дървета), неплодородна равнина, висока равнина, планинско плато, планина (*bauumlose, unfruchtbare Ebene, Hochebene, Bergplateau; Berg*)³⁾. Този путь на развитие, колкото и логично построенъ да изглежда, тъй като Persson привлича въ подкрепа и примѣри отъ другите индоевропейски езици, не постига крайната си цель, а именно да обясни начина по който е дошла думата планина въ южнославянските езици до днешното си значение, което става ясно отъ изложеното по-горе.

Опитът на Персон, до колкото ни е известно, е последниятъ въ това отношение. Той има нѣколцина предшественици.

J. Schmidt изкарва произхода на планина отъ праславянска дума съ значение безплоденъ. Той посочва въ подкрепа на това нѣколко думи отъ разни славянски езици, които сега иматъ подобно значение, като, обаче, изрично подчертава, че да се мисли за произходъ отъ равенъ, плосъкъ, забранявайки южнославянските значения на думата планина⁴⁾.

Miklosich отива по-напредъ. Той различава два праславянски корена, първия *roinij*, съ значение безплоденъ, отъ който сѫ произлѣзли съответните думи въ сегашните славянски езици и планина въ българския и сръбския, и втория — *planij*, отъ къдото пъкъ идатъ всички думи съ първоначално значение равенъ, плосъкъ⁵⁾.

Persson, както вече посочихме, приема една обща праславянска група отъ думи, съ значение равенъ, плосъкъ и вторично такова безплоденъ, дивъ, отъ къдото произлизатъ и всички съответни думи въ славянските езици.

Първиятъ опитъ да се обясни произхода на думата планина дължимъ, обаче, на Іграбан Ярник, който изкарва, че *planina*, съ значение високо планинско пасбище, е чужда

¹⁾ Dr. A. v. Böhmersheim; Steiner Alpen, Wien 1893, стр. 10, 11.

²⁾ P. Persson, Beiträge и пр. стр. 228.

³⁾ Тамъ, стр. 228.

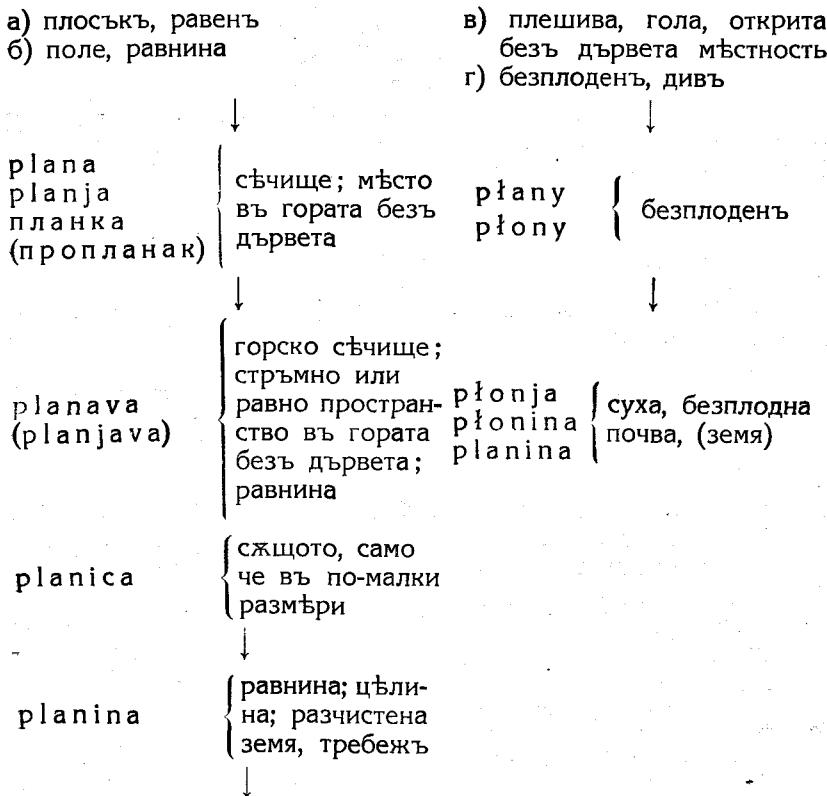
⁴⁾ J. Schmidt: Zur Geschichte d. indogerman. Vocalismus, II, Weimar, 1875, стр. 133.

⁵⁾ R. Miklosich, Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen, Wien, 1866, стр. 248 и 256.

дума въ езика на словенците, произлъзла отъ *alp*, *alpina* чрезъ размѣстване на звуковете (буквите)¹⁾. Още по-любопитнѣтъ е случаятъ съ А. Unterhofer. Като разглежда образуването на нѣкои реторомански топографски имена, той приема, че и *planina* е ретороманска дума, която произлиза отъ лат. *planus*²⁾.

V.

Пжътътъ, по който е вървѣло развитието на нашата група думи, за да се стигне до планина, съ това значение, което има въ южнославянските езици, би могълъ да се схематизира така:

Plan, plon, plana

¹⁾ U. Jarnik, Versuch eines Etymologikons der slovenischen Mundarten in Innersterreich, Klagenfurt, 1832, стр. 59.

²⁾ A. Unterhofer, Nachtrage und Berichtungen и пр. (Programm des k. k. Staats — Obergymnasium in Eger, 1890, стр. 3.)

płonica	{ високо планинско пасбище, пасбище безъ дървета
полонина	{ висока равнина; плато; високо планинско пасбище
planina планина	{ високо планинско пасбище
планина	{ планина (das Gebirge, la montagne ¹⁾).

Отъ тази схема става ясно, че психическите процеси, които съ благоприятствували този пътъ на развитие, не съ сложни. Понятието плосъкъ, равенъ, равнина се винаги асоциира съ поле, поляна, съ пасбище, въ широката смисъл на думата. Най-интересното въ това развитие е, че отъ първоначалното значение равенъ, равнина, добиваме въ края неговата пълна противоположност (антонимъ) планина.

Въ подкрепа на горекказаното се явяват и напълно подобните значения, които се даватъ на думата *Plan* въ разните немски краища. Приема се, че тя иде отъ лат. *planus*, което не изключва, обаче, и по-късно влияние отъ славянските езици²⁾. Баварците означаватъ съ *der Plan, eine Eben auf dem Hochgebirge, швейцарскиятъ немци — Pferdeweide, силезийците — eine Ackerstrecke*, въ сръдногорнонемския езикъ специално подъ нея се разбира — *die Wiese* (ливада), *die Aue* (лжка, равнина, която се напоява отъ река). Освенъ това съ нея въ немски езикъ се означава едно свободно място за различни цели, като напр. стрелбище, черковенъ, пазаренъ площадъ и пр., а като лесовъдски терминъ съ нея се разбира — *ein ebener Platz im Walde zum Holzverkauf, ein Waldfleck, wo die Bäume gefällt sind oder gefällt werden sollen*. Въ сръдновъковния латински езикъ *planum* има значение и на *ager cultus cui oppo-*

¹⁾ Въ нѣкои по-стари срѣбъски пѣсни зелена планина почнала да получава значение на лѣсъ, обаче то не си пробило путь. (Иречекъ, Кн. България, II, стр. 315, забел. 5).

²⁾ Къмъ подобно заключение ни навеждатъ думи като *plan freier Platz, Ebene (Entstehungszeit: Ende des 14 Jahrh); plangie, planie, planje Ebene*, посочвани отъ E. Jelinek въ *Mittelhochdeutsches Wörterbuch, zu den deutsch. Sprachdenkmälern Böhmes und der mährischen Städte Brünn, Jglau und Olmütz (XIII bis XVI Jahrh)*. Heidelberg, 1911.

nitur nemus, silva [обработваемо поле, на което се противопоставя (съ което граничи) гора съ пасбища, гора]¹⁾.

Въ Швейцария се срещатъ стотици имена Plan (особено много) Plans, Planet, Planard, Plon, Plons, Plangg и пр. и то главно въ романските кантони, но също така и въ граничните съ тяхъ области на нѣмските кантони. Съ тѣзи имена населението означава малка тераса или плато въ планината; съчище, естествена поляна въ гората (Waldichtung), планинско пасбище (Alpenweide) или разработена частъ на не особено високъ планински склонъ²⁾.

VI.

Запазването на толкова много непромѣнени топографски имена отъ нашата група, въ продължение на столѣтия, въ земите, кѫдето славянското население е изчезнало или пъкъ тамъ кѫдето съответните основни думи не съществуватъ вече въ живия му говоръ, както е случаятъ при южните славяни, се дължи на това, че повечето отъ славянските топографски имена, както обяснява Миклошичъ, сѫ прости и че при тяхъ акцентътъ не оказва значително влияние³⁾.

Ние не можахме да установимъ, щото нѣкое отъ имената, които разглеждаме въ тоя трудъ, да е въ сѫщностъ остатъкъ отъ старата топографска номенклатура на южнославянските земи отъ латински произходъ. Имена, като напр. срѣдневѣковното Magum planum (Магум рлано), както се наричало едно селище намиращо се западно отъ Нишъ, е било преведено отъ славянското население на Ravni или Ravo⁴⁾.

Земеписните имена, сами по себе си, като езикова проява, не сѫ толкова важни за географа, колкото като останки, които ни позволяватъ да възстановимъ отчасти поне по-ранната земегледка (ландшафтъ).

Естествените поляни въ гората, отворените мѣста не заети отъ дървениста растителност или мѣста, поне не обградени отъ голѣми първобитни гори, поради почвени, климатични или други условия, сѫ играли голѣма роля при разселването на предисторич. или ранноисторическото население на Европа, което е намирало при тяхъ възможность леко да обработва земята и да отглежда добитъка си, както доказа това Grad-

¹⁾ За всички горни примѣри вж. Grimm's Deutsches Wörterbuch, Leipzig, 1889, VII т. стр. 1883.

²⁾ Срв. Geographisches Lexikon der Schweiz, III. Neuenburg, 1905, стр. 755, 758, 761.

³⁾ F. Miklosich — Die slav. Ortsnamen aus Appellativen, I, стр. 6.

⁴⁾ P. Matković, Reisen durch die Balkanhalbinsel während des Mittelalters, (Mitt. d. Geogr. Ges. in Wien, 1880) стр. 380.

тап за Сръдна Европа¹⁾ и Vidal de la Blache за Франция²⁾, тъй като, да се изразимъ съ думите на последния авторъ, борбата срещу гората е една мъчна и отблъскваща задача, която човекъ си поставя по-късно, когато добива по-висока култура. Ако локализираме находките отъ това време, намерени въ нашите земи, ще видимъ, че тъкъ съ предимно въ мъста като горепосочените, следователно, тази констатация важи и за насъ, или, нека си позволимъ едно обобщение, важи и за Балканския полуостровъ.

На такива именно заобиколени отъ всички страни съ гора поляни (Waldlichtung, clairière) се е називало Plan, Plana, Planjava и пр. Тъкъ съ били едни отъ най-подходящите мъста за заселване всръдъ голъмите гори и за това тамъ съ възникнали, обикновено доста отдалечени едно отъ друго, селища, много отъ които по подобие на нашата махала Плана, взематъ името си отъ това на мъстото, въ което съ се заселили.

Една голъма част отъ земите на днешната Югославянска държава, специално на Сърбия, съ били, дори до сръдата на миналия въкъ, обрасли съ буйни гори, поради което сръдецът на последната областта заключена между рѣките Колубара, Дунавъ и Морава, се нарича Шумадия. Ламартинъ, който е пътувалъ по тия мъста презъ 1833 г., е хубаво и правдиво описанъ въ книгата си *Voyage en Orient* тия буйни девствени гори, всръдъ които, подобно на острови, се намиратъ отдълните селища, обикновено край нѣкоя рѣка, заобиколени отъ ниви и ливади, задъ които следва гората.

Въ едно много по-старо описание на Diogilio, който ни дава сведения за пътуването на френските кръстоносци презъ 1147 г. презъ България, която почвала съ Бълградъ (Bellagrava), българската страна се нарича „гориста поляна“ („waldige Grasfläche) или богата съ трева гора („grasreichen Wald“). Матковичъ приема, че това описание се отнася за тъзи земи отъ днешна Сърбия, които се намиратъ източно отъ Морава³⁾.

Тъзи примѣри, взети отъ мъста близки до насъ, съ достатъчни да ни покажатъ, че многото топографски имена Плана, които имаме въ Югославия, действително си водятъ началото отъ епоха, когато земегледката на тия мъста е била по-друга отъ днешната. Фактътъ, че тъкъ съ предимно имена на селища, ни разкрива отношенията между тая земегледка и поселищата.

¹⁾ R. Gradmann, Das mittelleurop. Landschaftsbild nach seiner geschichtl. Entwicklung (Geogr. Zeitsch. 1901), стр. 437 и Beziehungen zwischen Pflanzengeographie und Siedlungsgeschichte (Geogr. Zeitschr. 1906), стр. 316.

²⁾ P. Vidal de la Blache, Tableau de la géographie de la France (въ E. Lavisse, Histoire de France t. I), Paris, 1911, стр. 32, 33.

³⁾ P. Matković, Reisen и пр. стр. 367.

Биха могли да се приведатъ още много други примѣри отъ други мѣста, въ подкрепа на казаното.

Заключението, което може да се извлѣче отъ всичко до тук изложено, ще потвърди това, което така наречената географска етимология многократно е изтѣквала, а именно, че природнитѣ отношения въ цѣлото тѣхно неизчерпаемо разнообразие играятъ много по-важна роля при географскитѣ наименования, отколкото човѣкътъ и всестранната му дейност.

Името на Балканския полуостровъ

Сп. „Български туристъ“, Год. ХХIII, кн. 8, октомврий 1931 г
София, стр. 121—123, голѣмъ форматъ, съ една карта,

Всѣки образованъ човѣкъ безъ голѣми затруднения би могълъ да заключи, че името си Балканскиятъ полуостровъ е получилъ отъ дѣлгата планинска верига, която се простира въ североизточния му край, известна въ чужбина съ името Балканъ. Въ този фактъ нѣма нищо чудно, тѣй като, да не взимаме повече примѣри, най-често употребяванитѣ имена на другитѣ южноевропейски полуострови — Апенинския и Пиринейския, идатъ тоже отъ главнитѣ имъ планини. Въпросътъ, въ сѫщностъ, не е така просто поставенъ, както изглежда на пръвъ погледъ. Той има своя малка историйка, чиито най-важни етапи ще се постараемъ да проследимъ.

Старитѣ гѣрци сѫ си представлявали Балканския полуостровъ много по-тѣсенъ въ източно-западна посока, почти като провлакъ. Това ще да е причината, що нѣкои древни автори да съобщаватъ, че отъ най-високия връхъ *Naemus*, както тогава сѫ наричали Стара-планина, можело да се видятъ водитѣ на Черно море. По-късно по времето на Страбона (1 в. сл. Хр.) несъстоятелността на тоя възгледъ се доказва.

Поради неясната представа за голѣмитѣ земноповръхни форми, както и поради малкитѣ размѣри на познатия тогава свѣтъ отъ страна на срѣдиземноморцитѣ, древностъта не ни е оставила едно общо име за цѣлия Балкански полуостровъ. Отдѣлнитѣ му части се наричали тогава по народитѣ, които сѫ ги населявали: *Thraci*, *Moesia*, *Illyricum*. Това положение продължава презъ срѣднитѣ вѣкове до новитѣ времена. Съ идването си въ Европа, турцитѣ завладяватъ Балканския полуостровъ и го владѣятъ почти изцѣло до преди 100—120 год., поради тази причина презъ миналите вѣкове, когато земноповръхнитѣ голѣми дѣлове сѫ носили името на държавитѣ, които ги заематъ, обикновено сѫ го наричали Евро-